

Slovenski dom

Stev. 196

V Ljubljani, sreda 28. avgusta 1940

Leto V

Ciano in Ribbentrop se danes sestane v Salzburgu

Nemčija in Italija bosta najbrž prevzeli vlogo razsodnika med Romunijo in Madžarsko, prav tako pa bo Nemčija posredovala za mirno poravnavo sporov med Grčijo in Italijo

Berlin, 28. avgusta m. Po prekinitvi romunsko-madžarskih pogajanj je prišlo nenadno do preobrata, ki bo, kakor kaže, precej spremenil dosednji položaj. Dobro poučeni krogi namreč zatrjujejo, da se bosta nemški zunanji minister v. Ribbentrop in italijanski zunanji minister grof Ciano danes sestala v Fuschlu pri Salzburgu.

Nemška in italijanska poslanika v Bukarešti in Budimpešti sta že odpotovala v Salzburg, kamor bo danes prispel tudi zunanji minister Ciano. Ni še jasno, če bosta državni osiše prevzeli vlogo razsodnika v romunsko-madžarskem sporu. Zadnje dni so na nemških pristojnih mestih poudarjali, da Berlin prepušča Romuniji in Madžarski, naj sami uredita svoje medsebojne odnose. V Budimpešti pa pričakujejo nemško italijanskega razsodnika.

Dobro poučeni berlinski krogi pravijo, da do tega razsodišča ne bo prišlo, pač pa bosta Berlin in Rim skušala le vplivati na Romunijo in Madžarsko pri reševanju njihovih medsebojnih sporov. Isti krogi zatrjujejo, da na današnjem sestanku nemškega in italijanskega zunanjega ministra ne bo prišlo na vrsto samo romunsko-madžarski spor, pač pa tudi posvetovanje o celotnem sedanjem svetovnem položaju. Prav tako smatrajo omenjeni krogi, da zadnji cilj sedanje vojne, napad na Anglijo, nudi dovolj gradiva za razgovore med zunanjima ministroma držav osiše.

Nemški in italijanski zunanji minister v. Ribbentrop in grof Ciano, se boste na svojem današnjem sestanku v Salzburgu razgovarjala tudi o odnosih med Italijo in Grčijo. Zdi se, da bo Nemčija prevzela vlogo posredovalca med obema državama. Z ureditvijo odnosov med Italijo in Grčijo naj bi se odstranile vse notne za mir na Balkanu.

Dobro obveščeni krogi tudi izjavljajo, da bosta v četrtek t. j. jutri prispela v Fuschl tudi madžarski zunanji minister grof Csaky in romunski zunanji minister Manoilescu.

Budimpešta, 28. avgusta m. Italijanski poslanik v Budimpešti Calamo in nemški poslanik Erkmannsdorff sta včeraj z letalom odpotovala iz Budimpešte v Rim, drugi pa v Salzburg.

Madžarski politični krogi pripisujejo odhodu poslanikov držav osiše iz Budimpešte veliko važnost, to pa predvsem zato, ker sta istočasno odpotovala tudi italijanski in nemški poslanik iz Bukarešte. Politični krogi pa prav tako poudarjajo, da bi bilo napačno sklepati, da bi potovanje nemških diplomatov v Salzburg, kjer se trenutno mudi tudi nemški zunanji minister v. Ribbentrop, moglo roditi možnost nemške razsodbe v težavah, ki so se pojavile pri novi razmejitvi Madžarske in Romunije. Po zatirjanju madžarskih pristojnih krogov ima potovanje nemških in italijanskih diplomatov v Salzburg in Rim samo ta namen, da poudari vlogo Rima in Berlina kot opazovalcev pri teh pogajanjih. Politični krogi pričakujejo, da se bodo italijanski in nemški diplomati že prihodnje dni vrnili v Budimpešto, oziroma v Bukarešto.

Bukarešta, 28. avgusta. o. Romunski tisk zelo ostro piše proti madžarskim zahtevam. Lahko se reče, da se v Romuniji razvija pravo protimadžarsko gibanje.

»Tinfu!«, glasilo bivšega zunanjega ministra Gafencu, ki je sedaj romunski poslanik v Moskvi, piše, da so sedaj pogajanja med Madžarsko in Romunijo dosegla tisto točko, ko se miro-ljubni postopek ne more več nadaljevati. Madžarska bo kriva za vse posledice, ki bi lahko nastale. Madžarske teritorialne zahteve se lahko razčistijo samo z orožjem v roki.

Budimpešta, 28. avg. o. V Budimpešti so zelo vznemirjeni zaradi tega, ker je prišlo do spopada na novi meji med Romunijo in Sovjetijo. Sovjetske čete so prekorale mejo v severni Moldaviji in je prišlo do bitke, v kateri je oblezalo okoli 500 mrtvih. V Budimpešti mislijo, da hočejo holjsevi izbrabiti krizo, ki je nastala v pogajanjih med Madžarsko in Romunijo.

Madžarski časopisje ne sme objavljati nobenih ostrih člankov, prav tako pa ne sme objavljati novic o Romuniji v senzacionalni obliki.

Budimpešta, 28. avgusta. m. TCP. Uradno poročajo, da je v bližini Debrečina romunsko lovsko letalo pričelo streljati na madžarski bombnik. Madžarskemu letalcu se je posrečilo z letalom pristati na debreczinskem letališču. En član posadke madžarskega letala je ranjen.

Budimpešta, 28. avgusta. m. TCP. Madžarski uradni krogi izjavljajo, da je vlada naročila madžarskemu poslanstvu v Bukarešti, Bardossyju, naj takoj obišče romunsko zunanje ministrstvo in naj vloži ostro pritožbo zaradi kršitve meje od strani romunskega letala in zaradi streljanja na madžarski bombnik. Bardossy je tudi pooblaščen, da od romunske vlade zahteva povrnitev škode.

Budimpešta, 28. avgusta. m. TCP. Voditelj romunske delegacije pri pogajanjih z Madžarsko Valer Pop je imel včeraj daljši razgovor z romunskim predsednikom vlade Gigurtuom. V romunskem zunanjem ministrstvu je bil včeraj tudi ustanovljen poseben odbor strokovnjakov, v katerem je 25 Erdeljcev. Člani tega odbora imajo nalogo, da pod predsedništvom Valera Popa pripravijo statistično gradivo, na podlagi katerega bo moči tehtno zagovarjati romunsko stališče pri pogajanjih z Madžarsko.

Sofija, 28. avgusta m. TCP: »Zora« poroča, da so rešena vsa ozemeljska vprašanja pri pogajanjih v Craiovi in da bo Bolgarija dobila južno Dobrudžo z Balčikom in Silistrijom, kakor je prečakovala. Težava bo samo glede vprašanja izmenjave prebivalstva. »Zora« tudi piše, da se bodo pogajanja končala še ta teden.

Francoska kolonija Tchad se je priključila zaveznikom

V Londonu pripisujejo velik strateški pomen tej koloniji ob ekvatorju

London, 28. avgusta. o. Včeraj je v London prispelo poročilo, da se je francoska kolonija Tchad sklenila priključiti zaveznikom, t. j. Angliji. Francoski guverner v tej koloniji, Eboue, in poveljnik francoskih čet, polkovnik Machand, sta obvestila angleško vlado in generala de Gaulle, da se kolonija Tchad več ne pokorava vladi v Vichyju in da se podrejuje ukazom generala de Gaulle.

Francoska kolonija Tchad je ob Ekvatorju in meji na angleški Sudan ter ima z italijansko Libijo skupno mejo, ki je dolga 1000 km. Kolonija ima nad en milijon kv. km površine (štiri Jugoslavije), prebivalcev pa je tam samo nekaj nad 1.000.000. Strateški položaj te kolonije je važen zaradi tega, ker ima tako Anglija skozi Nigerijo dostop do Sudana z atlantske obale, če bi bil prehod v Rdeče morje zaprt.

London, 28. avgusta. o. Snoči je imel general de Gaulle poseben govor po angleških radijskih postajah.

Skupne obrambne priprave Kanade in Združenih držav

Ottawa, 28. avg. o. Predsednik ameriškega zastopstva na skupni obrambni konferenci v kanadski prestolnici Ottawi, newyorški župan La Guardia je izjavil snoči časnikarjem, da posvetovanja med kanadskim in ameriškim zastopstvom zelo ugodno napredujejo in da so prav za prav že zaključena.

Polkovnik Bigam je izjavil, da delo stalnega kanadsko-ameriškega vojaškega odbora zelo dobro napreduje in da razgovori potekajo v odličnem razpoloženju.

Ottawa, 28. avg. o. Posvetovanja obrambnega odbora med Kanado in Ameriko se bodo nadaljevala 9. septembra v Washingtonu. Snoči je pred-

sednik ameriškega zastopstva La Guardia izjavil, da bodo tedni člani ameriškega zastopstva pregledali vsa obrambna dela v Kanadi. Prav tako bodo te dni sestavili skupne načrte o zgradbi obrambnih naprav ob kanadski in ameriški vzhodni obali.

Danes zjutraj ob 8 je mestni župan Newyorka La Guardia s posebnim letalom odpotoval iz Ottawe v Newyork.

Washington, 28. avg. o. Predsednik Roosevelt je snoči izjavil časnikarjem, da imajo sedaj Združene države 10.000 vojni letal in 15 tovornjakov v vojni in mornariški letala. Vsaka tovarna lahko zgradi 800 novih letal mesečno.

Washington, 28. avg. o. Predsednik Roosevelt je izjavil, da sta vojno in mornariško ministrstvo izdelali podrobne načrte o tem, kako bosta v primeru vojnega spopada lahko najhitreje sodelovali mornarica, letalstvo in kopna vojska. Ameriški strokovnjaki v mornariškem ministrstvu so tudi izdelali čisto nov tip podmornice.

Newyork, 28. avgusta. Tass: Ameriški tisk odkrito piše, da predstavlja organizacija skupne obrambe Zedinjenih držav in Kanade pripravljane Amerike za vstop v vojno.

List »American Journal«, ki izhaja v Washingtonu in ima dobre zveze z vojaškimi krogi, piše: Združene države se hitro bližajo vstopu v vojno. Obrambna zveza s Kanado, zakup angleških posedi na zapadni polobli, preskrbovanje Anglije z vojnim materialom in pripravljane za odstopitev ameriških rušilcev angleški vojni mornarici, vse to predstavlja kot uvod pomorske in letalske pomoči Angliji.

London, 28. avgusta. AA. Reuter: Snoči je bil v Londonu dan znak za alarm. Takoj po znaku je začelo protiletalsko topništvo močno streljati. Znak za nevarnost je bil dan sinoči tudi v nekem mestu severozapadne, jugozapadne in jugovzhodne Anglije in v Walesu.

Vesti 28. avgusta

Madžarski tisk je te dni objavil številne članke o obletnici sporazuma med Srbi in Hrvati. Madžarski listi so pod velikimi naslovi prinesli poročilo o seji v Zagrebu.

Včeraj sta iz Budimpešte v Rim in Berlin odpotovala italijanski in nemški poslanik, da bi poročala o položaju po prekinitvi pogajanj med Madžarsko in Romunijo. Pred odhodom sta oba imela daljši razgovor z grofom Telekyjem in grofom Csakyjem.

Nemško uradno poročilo pravi, da nemška letala niso letela čez Irsko in zato tudi na irsko ozemlje niso metala bomb. Nemčija nikakor ne želi, da bi se poslabšali njeni odnosi z Irsko. Včeraj je bilo objavljeno uradno poročilo madžarskega letalskega poveljstva, ki pravi, da je ob 11 dopoldne nad Debrečzin priletelo neko romunsko lovsko letalo, ki je poškodovalo nek madžarski bombnik, ki se je vadal nad letališčem. Madžarski bombnik je moral pristati, pilot pa je ranjen.

Včeraj je iz Bukarešte odpotoval z letalom v Berlin tamkajšnji nemški poslanik dr. Fabrizious. V Berlinu bo podal poročilo o položaju. V Rim je poklican tudi italijanski poslanik v Bukarešti Chigi.

Na Finskem so letos imeli žetev, ki je bila povprečno dobra. Ječmena, krompirja in repe bo več kot lansko leto.

Vodilni nemški listi »Völkischer Beobachter« piše, da lahko švicarska miselnost s svojim nesimpatičnim stališčem do držav osiše in s svojo nespodobnostjo, da bi se prilagodila novemu položaju, privede do presenečenja.

Nemški državljani, ki živijo v Abesiniji, so ustanovili »četo nemških vojni prostovoljcev«, ki se bodo skupno z italijanskimi vojniki borili proti Angliji v Afriki.

Včeraj je bilo v Vichyju objavljeno, da bo francoska vlada izvedla premestitev številnih francoskih diplomatov. Prišlo bo do spremembe najmanj na 40 mestih.

Francoska vlada je začela popravljati vse naprave v tistih pristaniščih, ki so bila poškodovana v sedanjih vojni. Dela povsod dobro napredujejo. Predsednik italijanske vlade Mussolini je odredil, da se naj nad vse slovesno praznuje 40-letnica smrti velikega italijanskega glasbenika Verdija. Obletnica pade na dan 27. januarja 1941. Prosvetno ministrstvo je že izdelalo načrt velikih proslav.

Te dni se je v Italiji začelo vpisovanje v strokovne šole fašistične stranke. Pouk se bo začel v drugi polovici oktobra in bo trajal do sredine junija 1941.

Včeraj je bilo objavljeno uradno poročilo švicarske vlade, da so angleška letala zopet letela nad Švico in tako kršila švicarsko nevtralnost. Švicarska vlada je sklenila vložiti odločen protest pri angleški vladi.

V romunskem zunanjem ministrstvu so se zbrali ugledni intelektualci, ki so doma iz Transilvanije. Na konferenci so razpravljali o pogajanjih med Madžarsko in Romunijo. Navoč je bil tudi polnomočni minister Pop, ki je vodil romunsko zastopstvo pri pogajanjih z Madžarsko.

Turški trgovinski minister je izjavil v Carigradu, da se bodo v Ankari kmalu začela pogajanja med Turčijo in Perzijo o ureditvi prometa. Prav tako bodo v kratkem vpostavljene trgovinske zveze med Turčijo in Ameriko čez Sredozemsko morje.

Glasilo italijanskega zunanjega ministra Ciana — znani dnevnik »Il Telegrafo« — je objavil posebno poročilo iz Belgrada o proslavah obletnice sporazuma v Jugoslaviji.

Madžarski trgovinski minister Varga in romunski trgovinski minister Leon sta dopotovala v Lipsko, kjer si bosta ogledala mednarodni velesejem.

Nemško uradno poročilo pravi, da je bilo v ponedeljek sestreljenih 57 angleških letal, 18 nemških letal pa se tisti dan ni vrnilo.

V Budimpešti grade novo moderno polniško letališče. Novo letališče bo gotovo prih. pomladi.

Napad na tovarno Fiat ni bil uspešen

Rim, 28. avgusta. AA. Stenani: v odgovor na vesti, ki jih je včeraj London razširjal o namišljenih uspehih, ki so jih dosegli angleški letalci pri bombardiranju Fiatovih tovarn v Turinu, v Rimu izjavljajo, da je bil stvaren uspeh angleških letalcev tak, kakor je to bilo že navedeno v uradnem italijanskem poročilu, namreč da je bil zadet samo en paviljon Fiatovih tovarn. Pripominja se, da ta paviljon ni bil resno poškodovan. Podjetje Fiat predstavlja kot celota pravo mesto, katerega najvažnejši deli so bili že davno zavarovani pred bombardiranjem iz zraka. Tako so se v Londonu torej zmotili, ko so hoteli s tem vzporediti stalne poraze, ki jih je Anglija pretrpela od začetka vojne pa do najnovejšega poraza — beg iz Somalije. Poleg tega angleška uradna poročila nikoli ne poročajo o tistih tovarnah, ki jih nemška letala ob svojih vsakodnevnih poletih poškodujejo. Zares je po- učno, da se v Londonu izogibajo navesti dejstva. To kaže, da jim je v Londonu samo do tega, da skrivajo resnico in zamolčijo dejstva.

Angleška podmornica potopljena

London, 28. avgusta. Reuter: Angleška admiraliteta javlja: Admiraliteta z obžalovanjem sporoča, da se podmornica »Blakfish« v odrejenem času ni vrnila v svoje oporišče in jo je zato smatrati za izgubljeno.

Slovenski kolesarji v Belgradu

Belgrad, 28. avgusta. m. Drevi je prispela v Belgrad skupina slovenskih kolesarjev, ki se bodo skupno s srbskimi udeležili običajnih vsakoletnih kolesarskih dirk okoli Srbije. Slovenskim kolesarjem so belgrajski priredili na železniški postaji zelo prijateljski sprejem.

Neprestani letalski napadi nad Londonom

London, 28. avgusta. o. Ponoči so nemška letala priletela nad London in jih je prebivalstvo v predmestjih čisto dobro slišalo. Nemška letala pa so letela v višini 5000 čevljev nad mestom. To je bilo tako visoko, da jih žarometi angleške obrambe niso mogli ujeti. Ista letala so bila najbrž že prej nad mesti severozahodne Anglije.

London, 28. avgusta. o. V pretekli noči so nemška letala zelo čisto priletela nad London in so opazovalne postaje londonske obrambe točno spremljale smer njihovih poletov nad mestom.

Berlin, 28. avgusta. o. United Press poroča: Včeraj so izjavljali v Berlinu, da so nemški letalci iznašli nov način poletov nad angleškimi mesti. Nemška letala bodo sedaj letela nad Londonom in drugimi mesti v višini samo šest čevljev, tako da protiletalsko topništvo proti njim sploh ne bo moglo nastopiti. Nemški bombniki znanke »Dornier« so že začeli izvajati take polete. Tako so nemška letala na ta način bombardirala neko

letališče blizu Londona in zbiranje angleških čet okoli Londona.

London, 28. avgusta. o. Snoči so nemška letala zopet bombardirala več okrajev v Angliji. Tako sta bili bombardirani dve mesti v jugovzhodni in dve mesti v severovzhodni Angliji. Mnogo hiš je bilo porušeni, več oseb pa ubitih. Londo je bil nocojšnj noč zopet bombardiran, vendar žrtve ni bilo. Angleško uradno poročilo pravi, da so snoči sestrelili 4 nemške bombnike.

London, 28. avgusta. (DNE) List »Daily Mail« piše, da je zračni napad konec tedna pokazal, kako velika zmešnjava zavlađa ob trenutku nočnega alarma. Ljudje, ki so ravni bli iz gledališč in kinov, so bili v soboto zvečer presenečeni zaradi danega znaka nevarnosti. Ko je nevarnost minila, se je videlo, da podzemna železnica ne vozi več. Hoteli so bili prenapolnjeni, ker so ljudje v njih iskali prenočišče, ki pa jih niso mogli vsi dobiti. Zaradi tega je bilo še zjutraj vse polno ljudi po ulicah.

Ljubljana od včeraj do danes

Ljubljana, 28. avgusta. Meglovito jutro. Gosta megla. Jutranje ure so sedaj zlate ure za kosce. Kmetje so začeli hiteti s košnja otave, ki se podnevi prav dobro suši. Nastopajo lepi jesenski dnevi. Mladina se drugače že počasi pripravlja za šole. Prihaja s počitnic, ki jih je preživljala na deželi ali pa v gorah. Na gimnazijah so se začeli popravni izpiti. Drugače je postalo življenje v Ljubljani živahnije in tudi na vselejsem prostoru je pravcati vrvež in razni razstavljalci hite s pripravami, da lepo okrase svoje kote in paviljone, da lepo razstavijo vse mogoče zanimivosti. Na vselejmu bo razstavljen tudi nov, praktično izdelan mlin, ki ga je izumila trdka Jelenc v Gameljnih. Mlin je zelo praktičen in sposoben zmleti večje količine moke v kratkem času in z nizkimi stroški. Za ta izum, ki bo patentiran, vlada med mlinarji že sedaj veliko zanimanje.

Kruha zmanjkuje!

V jugozapadnem delu mesta je včeraj šla žalostna vest od gospodinje do gospodinje z najrazličnejšimi komentarji. Vse je govorilo: »Kruha zmanjkuje!« Res je včeraj popoldne v nekaterih pekarnah na periferiji zmanjkalo kruha in ni mogel človek kupiti niti deke kruha. Pekom primanjkuje moke in morajo že sedaj s svojimi zalozami štediti, odnosno nekateri peki dobe nekaj 100 kg moke z največjo težavo in morajo obletati vse mogoče faktore, da se jim posreči dobiti vrečo moke. Nekateri govorijo, da so se Ljubljančani, pripadajoči onim petim krogom, založili z ogromnimi množinami moke. Neki »meščani«, ki je drugače velik strahopetec, je veliko sobo popolnoma napolnil z različnimi dobrotami, tako s kavo, moko, rižem, sladkorjem in z raznimi začimbami. Nato je »meščan« zazidal vrata in dal napraviti prav skriven in poseben vhod.

Ljudje so začeli hiteti z nakupom slanine in masti. Prav zanimivo je takole opazovali mesarske stojnice na Vodnikovem živilskem trgu. Mesarji zjutraj pripeljejo slanino na svoje stojnice, nekateri večje množine, drugi manjše. In mislite, da mesarji čakajo na kupce? Nikakor ne! V eni uri že skoraj izgine slanina s stojnice. Nekateri ženske kupujejo velike množine slanine in masti. Neka ženska je pred dnevi kupila kar pol prašiča.

Iz Ljubljane počasi izginjajo tudi razni volneni izdelki, jopice in druge oblačilne stvari. Pripovedujejo, da je neki trgovec — velik spekulant — skril vagonce zaloge volnenih stvari. Računa, da jih bo lahko čez nekaj mesecev prodal za 100% dražje ko sedaj.

Vsem takim tipom, ki so zločinci na telesu našega narodnega gospodarstva, naj bi odločilni faktorji, ki vodijo kontrolo nad cenami, posvečali večjo pozornost!

Lepo tička vjeli

Včeraj popoldne je prišel v trafiko ge. Ivanke Dolarjeve na Tyrševi cesti prav eleganten, visok in slok gospod ter ponudil gospej prav zaupno za 2000 din raznih kolkov napredaj. Pravil je, da jih je dobil v Zagrebu. Gospa je vodila različne razgovore, skrivaj pa je obvestila policijskega stražnika, ki je sumljivo elegantnega gospoda povabil na policijo. Tam je gospod povedal, da je kolke kupil od nekega neznanca, pa jih v Zagrebu ne more oddati, ker tam so vpeljani drugačni kolki. Dal je zanje neznanca 2000 din.

Domnevajo, da so ti kolki, ki so jih gospodu iz Zagreba zaplenili, bili baš ukradeni pri ge. Dolarjevi, ko sta ji dva lopova odnesla raznih kolkov za 16.000 din.

Elegantni gospod je zatrjeval svojo nedolžnost. Verjetno je, da ni bil aktivno udeležen pri tatvini kolkov, pač pa je najbrž nasledel premetenemu lopovu. Gospada so po zaslišanju vtaknili v policijski zapor. Hudo je bilo revežu, ko je v spremstvu stražnika romal v zatohli arest. Milo je tožil stražniku: »Gospod, lepo vas prosim, milo vas prosim, da mi prinesete saj kaj svež in mrzel brižganec. Imam denar pri vas. Pa opoldne bi rad dobro jedel. Sem lačen!« Preiskava o kolkih se nadaljuje.

Smrten padec z lestve

Makovec Anton, je kot pleskar delal pri direkciji državnih železnic v Kolodvorski ulici. Je oče treh neprekosljenih otrok. Davi so začeli v pritličju palače železniške direkcije prepleškavati veliko dvorano. Makovec je slikal in stal na 4 m visoki lestvi. Nesreča je hotela, da je Makovec izgubil ravnotežje, omahnil in padel na tla tako nesrečno, da je dobil hude notranje poškodbe. Priletel je na tla s trubom. Poklicani so bili takoj reševalci, ki pa niso intervenirali, ker je že med tem časom Makovec na mestu podlegel poškodbam. Prišla je policijska komisija, ki je kratko ugotovila dejanski star ter odredila, da so truplo prepeljali v mrtvašnico na Zale.

Živilski trg je bil slabo zaseden

Pozen datum v koledarju, saj smo že v zadnjih dneh v mesecu, je povzročil, da je bila kupčija na trgu slaba. Tako so izostale številne prodajalke,

ker vedo, da je zadnje dneve v mesecu kupčija slaba.

Zadnje čase opažamo na trgu vedno bolj, da se cene kmečkih pridelkov stalno draže. Običajno so imele branjeveke blago po višji ceni in so prodajali kmečki prodajalci enako blago po nižji ceni. Danes pa se je dogodil primer, da so zahtevale kmečke prodajalke za kg paradižnikov 6 din, dočim so ga nekatere branjeveke prodajale še po 5 din. Za branjeveke namreč velja uredba o pobljanju draginje in brezvestne špekulacije, dočim za kmečke prodajalce, ki prodajajo blago lastnega pridelka, ta uredba ne velja. Zato so cene zadnje dni v stalnem porastu. Krompir, ki je bil v začetku meseca, ko ga je bilo še bolj malo, še po 1,25 do 1,50, stane sedaj, ko ga je vedno več, 2 din. Kupovalke so se pogovarjale o nekem sestanku na Ježici, kjer so kmetje določili, da krompirja ne bodo prodajali izpod 2 din.

Cene zelenjave so bile skoraj neizpremenjene od prejšnje sobote. Tako je veljal kg graha v strožu 3,50—3 din. Fižol v strožu je bil kg 2,50 din. Šop petršilja ali zelene je bil po dinarju. Ohrovt in zeljnatih glav je bilo mnogo manj. Cena se ni izpremenila.

Velika razlika v ceni je bila pri kumaricah za vlaganje. Še pred enim tednom je bilo na trgu zelo mnogo težkih kumaric, prodajalke so jih prodajale sto kosov po 12 din. Danes so jim dvignile cene in so jih prodajale zelo različno.

Sedaj so prišla na trg prevladovati jabolka. Zelo mnogo so jih pripeljali iz okolice Škofje Loke, Lukovice in Tunjice. Prodajali so jih od 4,50 do 6 din. Grozdje se je pocenilo. Slabše grozdje so prodajale branjeveke od 6—8 din, boljše kg po 10 do 12 din. Jajčevce je veljal kg po 6 din. Slive so bile kg po 6 din. Sedaj so že zelo okusne. Dovažajo jih v glavnem iz okolice Brčnega. Hrušk je na trgu zelo malo. Prodajalci so šli ponje na Stajersko, kjer so letos hruške slabo obrodile in je zato pomankanje hrušk na ljubljanskem trgu.

Jajca so bila dražja kot v soboto. Za kovača je bilo le 8—9 jajc, dočim je bilo prej 9—10 jajc. Piščance prodajajo po velikosti in stanejo od 16 do 20 din.

Tatvine v mariborski tovarni

Maribor, 27. avgusta.

Pred dnevi je skladiščnik tovarne Anton Pintar opazil, da je neznanec večkrat prišel v skladišče tovarne in iz nje odnesel blaga za 1400 din. Takoj je to telefonično sporočil tezijskim orožnikom, ki so nemudoma poslali svojo patruljo. Ta je ugotovila, da tat v skladišču ni mogel priti skozi vrata, katera bi bil odklenil s ponarejenim ključem. Vrata se namreč zaklepajo z dobro patentno ključavnico. Natančen pregled jim je kmalu pojasnil, kako je tat prihajal v skladišče. Odkrili so, da je tat prihajal v skladišče skozi majhno okence. Tudi pod oknom so našli sledove, ki so potrdili njihovo domnevo.

Takoj je bilo jasno, da je tatvine moral izvršiti proti delavcu Jožefu Nekrepu, ki je bil iz toznane. Sum je zato padel na delavce, ki so bili zaposleni v tovarni, pa so bili potem odpušteni. Po temeljitih poizvedovanjih se je sum krepil zlasti proti delavcu Jožefu Nekrepu, ki je bil iz tovarne odpuščen pred tremi meseci. Orožniki so mu napravili hišno preiskavo in pri njem res našli več vrst blaga, ki ga je pokradel pri svojih obiskih v Pintarjevem skladišču. Poleg tega so našli pri njem še dva radio aparata, o katerih Nekrep ni mogel dati pojasnil, kje jih je dobil, lovsko puško, s katero je hodil na lov in pištolo, za katero tudi ni imel orožnega lista.

Glede radio aparatov je Nekrep trdil, da jih je kupil od nekega Kauca. Vsega skupaj je Nekrep trdil Pintar povzročil okoli 2500 din škode. Nekrep svoje tatvine v Pintarjevi tovarni priznava in izjavlja, da je v skladišču bil vsega skupaj trikrat in je vsakokrat nekaj odnesel. Ker so orožniki menili, da bi znal Nekrep pobegniti, so ga aretirali in ga vtaknili v zapore mariborskega okrožnega sodišča.

Kriza v mariborskem gledališču

Maribor, 28. avgusta.

Posebna delegacija igralcev in uprave Narodnega gledališča z upraviteljem na čelu se je včeraj popoldne zglasila pri mestnem županu g. dr. Juvanu in ga je naprosila, da naj bi na pristojnih mestih interveniral za povišanje podpore in izrednih kreditov Narodnemu gledališču, ki se sedaj nahaja v brezupnem finančnem stanju. Pri zadnjih dvanajstih letih ni bila vpoštevana prošnja uprave Narodnega gledališča, dasi so vsa ostala gledališča prejela izdatne podpore, ki so jim bile povišane, čeprav mnoga druga gledališča ne vrše tako eminentno važne obrambe, kulturne misije ko gledališče v Mariboru. Pomoč je nujna! Delegacija uprave in igralcev bo odpovala tudi v Ljubljano do g. bana, kakor tudi v Belgrad do prosvetnega in finančnega ministra.

Kavarna „Astoria“ prodana na javni dražbi

Maribor, 28. avgusta.

Pred okrajnim sodiščem je bila v torek popoldne javna sodna dražba kavarne »Astoria«. Za to dražbo je vladalo veliko zanimanje. Prijavilo se je 6 zdražiteljev, od katerih so se 4 dejansko udeleževali dražbe in so prav živahno dražili. Dražilo so: mestna hranilnica mariborska, družba »Santos«, Alojzij Weseslcek ter lastnik zagrebškega hotela Malinov in Velike kavarne Josip Petan.

Kakor smo že avoj čas poročali, je bila prva dražba kavarne »Astoria« že 17. aprila letos, na kateri je kavarno s poslopijem zdražil Karol Weseslcek za 2.500.000 din. Zemljiškoprometna komisija pri takojšnjem okrajnem sodišču te dražbe ni odobrila. Na zahtevo in predlog »Posojilnice« v Narodnem domu je bila za včeraj popoldne razpisana ponovna, druga dražba. Pri prvi dražbi je ponujal g. Josip Petan za kavarno 2.400.000 din, na včerajšnji pa je za kavarno in poslopije g. Petan ponudil 2.805.000, za katero veot je bila »Astoria« tudi zdražena. Torej za 305.000 din višje!

Lastnik poslopija in kavarne »Astoria« je bil doslej Lojze Strehar. Dražbo je vodil okrajni sodnik g. Svetel.

Med ameriškim Slovenci

V Barbetonu so 28. julija inštalirali novega župnika slovenske cerkve Presv. Srca Jezusovega, č. g. Matija Jagra. Slovesne inštalacijske obrede je izvršil dekan iz Akrona.

K. S. K. Jednota v Jolietu Ill. je bila ustanovljena 1. junija l. 1894 s 333 člani in prazno blagajno. Iz leta v leto je rastla tako na članstvu in premoženju. Letos je pa dosegla svoj najvišji rekord, ko ima pod svojim okriljem 36.722 članov in članic in milijonsko blagajno.

V Clevelandu je po enomesečni bolezni umrl John Kaplan v starosti 54 let. Pokojnik je bil doma iz vasi Vrbe, fara Dobrič na Dolenjskem. V Ameriko je prišel pred 34 leti. Zapušča soprogo Mary roj. Mirtič, pet sinov in tri hčere.

V Clevelandu je v bolnišnici nenadoma umrl rojak Franc Mulec v starosti 52 let, dobro poznan trgovec. Rojen je bil v vasi Gornje Jezero pri Ložu. Zapušča ženo Mary roj. Strah, sina in hčer. V Ameriki je živel 27 let in 20 let vodil v Collinwoodu trgovino.

V Clevelandu je po dolgi in mučni bolezni izdihnila svojo dušo rojakinja Dorothy Šober roj. Lavrič v starosti 63 let. Pokojna je bila rojena v vasi Hudi vrh, fara Bloke. Zapušča soproga, ki ima trgovino.

V Clevelandu je utonil slovenski mladenič Ray Mivšek, sin Franka Mivška. S prijateljem je bil v čolnu kakih 40 metrov od brega pri White Cityju, ko se jima je v razburkani vodi prevrnil čoln. Tovaršiji, ki so prihiteli na pomoč, mu niso mogli več pomagati. Ray je bil učenec višje šole v Collinwoodu.

V Chicagu je umrl v bolnišnici Franc Prah, sin Petra Praha. Umrl je za tuberkulozo. Poleg zaljubljenih staršev zapušča šest bratov. Pokojnik je bil 35 let star in je bil rojen v Mrzlici vasi pri Čatežu na Dolenjskem. V Ameriki je bil kakih 12 let.

Pri rudniški nesreči v premogovniku Souman Coal Co. v Johnstownu Pa., ki je nastala zaradi eksplozije in je izgubilo življenje 63 rudarjev, je bil ubit tudi Slovenec in sicer August Snyder (Znidaršič) iz Beaverdale, Pa. Zapušča ženo in enega otroka.

Na sleparski način so prodali za 900.000 lir lesa

Ljubljana, 28. avgusta.

Malj kazenski senat, ki mu je predsedoval s. o. s. dr. Julij Fellahar in sta bila sosodnika gg. Ivan Brelih in dr. Leon Pompe, je včeraj obravnaval prav čedno kazensko zadevo, katere glavno tožilišče je bila Postojna in v katero so bili zapleteni trije možakarji, ki so skušali na prav promet način prisilepariti 900.000 lir.

Veliko sleparijo je zasnoval neki Ivan Stigl iz Prestranka pri Postojni. Ta je najprej pridobil za svoj sleparki načrt oženjenega mesarja Andreja Andoljške iz Planine pri Rakeku. Sestavil je kupno pogodbo, seveda v italijanskem jeziku, s katero se zavzame posestnik Fran Rovani iz Planine prodati lesni vrčki Art. Longo & Co v Padovi za 900.000 lir raznega lesa iz gozda »Zagorac, k. o. Postojna. Posestnik Rovani je namreč lastnik omenjenega gozda, ki pa je že na italijanskem ozemlju čez mejo. Za sleparsko kupčijo sta oba pridobila še oženjenega delavca Andreja Belčiča iz Planine. Ta je po zunanosti popolnoma podoben pravemu lastniku gozda Rranu Rovanu. V Postojni so podpisali pogodbo. Za Rovana je podpisal Belčič, ki se je tudi za takega izdaljal. Po

Sprememba v vladi

Belgrad, 28. avg. Službene novice so objavile naslednji ukaz: V imenu Nj. Vel. Petra II., po milosti božji in volji naroda krajja Jugoslavije, so kr. namestniki sprejeli ostavko, ki jo je podal gradbeni minister dr. Miha Krek, ga razrešili dolžnosti ter postavili na razpoloženje. Postavili pa so za gradbenega ministra državnega svetnika iz Belgrada Danila Vuloviča in za ministra brez listnice dr. Miha Kreka, ministra na razpoloženju. Predsednik ministrskega sveta in zastopnik notranjega ministra naj izvrši ta ukaz.

Kolektivni prospekt za Pohorje

Maribor, 27. avgusta.

Tujekoprometna zveza »Putnik« v Mariboru je te dni izdala prvi kolektivni turistično propagandni prospekt za naše Pohorje. Prospekt ima obliko 6-delnega folderja ter je tiskan v enobarvnem bakrotisku v zelenkastem tonu. Naslovna stran prospekta kaže motiv z nove pohorske avtoceste in s kazipotom do posameznih planinskih turističnih postojank na vzhodnem Pohorju. Zanimiva posebnost prospekta je polreliefna karta Pohorja, prva te vrste, ki nudi bežen vtis in splošen pregled posameznih planinske turističnih postojank na Pohorju ter važnejših pohorskih in podpohorskih turističnih krajev. Ostalo slikovno gradivo prikazuje glavne planinske domove na Pohorju in nekatera pohorska letovišča, drugi posnetki pa kažejo splošno, značilne motive z našega Pohorja. V tem prospektu je posebno poudarjena nova pohorska avtocesta do Sv. Aneha — Ruske koče, ki je bila letos odprta in ki predstavlja za naše Pohorje novo učinkovito privlačnost ter bo gotovo mnogo doprinesla nadaljnjemu razvoju tujkega prometa na Pohorju. Prospekt je izdan v nakladi 20.000 izvodov. V prospektu samem ni besedila, pač pa je besedilo in sicer v slovenskem, srbohrvatskem in nemškem jeziku, ločeno tiskano na posebnem vložku kot priloga prospektov. V tem besedilu je podana splošna označba Pohorja, posebni del pa vsebuje za turiste in letoviščarja potrebne podatke o vseh planinskih postojankah na Pohorju in o glavnih turističnih krajih v območju Pohorja. Z izdajo tega prvega kolektivnega prospekta za Pohorje je bila izpolnjena obžutna vrzel v naši turistični propagandi, ker so zainteresirani za obisk Pohorja že dolgo pogrešali primeren prospektni material za la teple turistični predel naše domovine. Kolektivni prospekt za Pohorje je interesentom na razpolago pri Tujekoprometni zvezi »Putnik« v Mariboru, kakor tudi pri vseh ostalih uradih »Putnika« v državi.

Smrt dečka pod avtomobilom

Maribor, 28. avgusta.

V bližini Slivnice pri Mariboru se je včeraj primerila smrtna nesreča, ki je zahtevala življenje mladega dečka. Na državni cesti je vozil šofer Jurij Vrečko, nameščen pri tvrdki Fran Petek v Kranju, s tovornim avtom Deček Josip Razboršek se je nasprotno obesil zadaj na neki voz. V trenutku, ko sta prišli obe vozili navstrč, je deček odskočil in zadel z glavo ob svetilko tovnega avtomobila. Padel je pod sprednje kolo. Šofer je skušal nesrečo preprečiti na ta način, da je naglo zakrenil še bolj v stran ceste tako, da je zadel in podrl ob cesti rastočo jablano. Deček je bil do smrti povozen. Šoferja ne zadene nobena krivda, ker je bilo doganjano po komisiji, da je pravilno vozil in z zmerno brzino. Bil je pač nesrečen primer!

Nadzornik je nakremžil usta. Razbojnik mu je vzel beležnico. Zakaj to? Ali se je v tej beležnici nahajalo kaj, kar bi on upregledal in kar bi bilo velikega pomena za morilca?

Iz razmišljanja ga je zopet zbudila cev samokresa, ki se je ponovno pritisnila k njegovemu telesu.

Sedaj boste še naprej takole mirno sedeli,« je slisal Slad isti prijetni glas za seboj. »Tih boste šli do eto, toda čisto počasi. Začeli boste šteti tedaj, ko vam bom rekel: Sedaj!«

Sedaj se je naslonil na naslonjalo stola in željno pričakoval, da mu bo neznanec dal znak za začetek štetja. Oči so ga pekle pod robcem, ki mu ga je tujec privezal. Robec pa mu ni pokrival ušesa, da je jasno slisal, kaj se je v sobi dogajalo. Slisal je, da je razbojnik odprl nek predal v bufetu precej naglo tako, da je začel edilni pribor ropotati. Ponovno se je zaslislalo isto posmehljivo hihitanje. Detektiv je zakrpal z zobmi. Neznanec je končno zaprl predal. Minilo je nekaj trenutkov, ki so se Sladu zdeli cela večnost. V sobi je vladala tišina, in Slad je zamaš poskušal ugotoviti, kaj neznanec dela. Nenadoma je zaslišal odnedej za seboj glas:

»Sedaj!«

Slad je začel šteti... Najprej počasi, zato vse hitreje. Ko je naštel do dvajset, je zaslišal za seboj rahel škrip in nato ničesar več. Slad je štel dalje... Trideset, štirideset, petdeset... Ko je prišel do sedemdeset, ni mogel več zdržati. Skočil je s svojega mesta, potegnil robec z oči in pogledal v veliko omaro, ki je stala zraven bufeta.

Soba je bila popolnoma prazna.

»Sto vragov!« je vzkliznil Slad ves besen o udaril z vso silo v vrata zelene in težke hrastove omare, ki je stala zraven bufeta. Toda omara ni popustila, temveč je le malo zaskripala.

Sedemnajsto poglavje.

Dvigalo v zidu za prevoz jedil.

Slad je začel tresti medenastotni ročico omare, pa tudi ta ni popustila. Brez dvoma so bila vrata od znotraj zaprta. Slad je stekel k vratom in nekaj zavpil v ključavnico. Na njegovo vpitje se je kmalu pojavil Clineon, hitro nato pa pri drugih vratih Calam. Slad mu je na kratko pojasnil, kaj se je dogodilo.

»Preiskati moramo vsa nadstropja. Kje je Peel? Ta nam bo pojasnil skrivnost te omare.«

Calam je poslal po starega sluga. Slad je vprašal Calama ali ve, kje so člani Ruvanovega sorodstva. Calam je odkimal z glavo.

»Ne, pustil sem jih same pred dvajsetimi minutami. Nisem mogel paziti nanje vso noč. Odsel sem v bralnico.«

Slad ga je pogledal postrani.

»Ali je bil Bandillo tam?«

»Ne. Ali ste mislili, da je tam?«

»Rekel mi je, da bo nekaj časa v bralnici, da bo uredil knjige in račune. Ali ga niste nikjer videli?«

»Nikjer ga nisem videl,« je potrdil Calam.

Tedaj je prišel policaj s Peelom. Starl sluga je bil očito že epal in je prav zaspalo gledal policaja.

»Moral sem vas, žalibog, spet vznemirjati. Nekdo me je okradel...«

»Toda jaz tega nisem storil, gospod.«

»To vem, toda poslušajte, kako se mi je to zgodilo. Sedel sem v jedilnici in človek, ki me je napadel in mi postavil samokres na hrbet, se je nenadoma pojavil in izginil v vratih omare, ki stoji zraven bufeta. Kakšen pomen pa ima ta omara?«

»Kakšen pomen? To je krana omara,« je odgovoril Peel, ki ni razumel vprašanja.

»Človek božji, razumite me! Kaj je za vratni me omare? Kam se pride skozi ta vrata?«

Peel je globoko vzdihnil in začel jecati pripovedovati:

»Za temi vrati je majhna tovarno dvigalo, katerega pa ne uporabljamo več. Ne koč je služilo za prevoz jedil. To dvigalo vodi v spalnico pokojnega gospodarja Freda v prvo nadstropje...«

»Kaj vam je, človek božji?, je vzkliznil Slad, ker je Peel nenadoma prebledel.

»Potem vodi v kuhinjo, pa... pa...«

»In?«

»...jaz pa sem bil sam doli, gospod. Če bi me našel!«

Slad je polglasno zaklel.

»Vrata k temu dvigalu v jedilnici so zaklenjena, kje je ključ, Peel?«

Sluga je skomizgal z rameni.

»Od nedavnega je izgubljen. Ključ je odpiral vse ključavnice vhoda na vseh nadstropjih dvigala. Odkar je lani etari gospod umrl, tega dvigala nismo več uporabljali, in ključ je stalno visel v kuhinji. Toda okrog božiča je ključ izginil.«

»Torej, to ni bilo davno?«

»Ne, še nedavno, kakor sem vam bil povedal.«

»Calam, Clineon! Razvrtela bosta stražo po vseh nadstropjih! Peel vam bo pokazal sobe, v katere vodi dvigalo. Imate morda sekuro, Peel?«

Peel je izbulil oči. Odprl je usta in sfopil korak nazaj.

Kaj pravite, gospod?... sekuro?«

»Prinesite mi takoj sekuro, sem vam rekel,« je ukazal Slad.

Peel ga je pogledal z zmedenim pogledom in pobežnil iz sobe.

»Razbil bom vrata,« je pojasnjeval Slad. »Spustil bom to dvigalo doli in se bom potem z njim povzpavl navzgor. Morebiti bom na ta način kaj odkril.«

Calam je odkimal z glavo, rekel pa ni nič. Zoklel je policaja ter z njim, Irvinom in Clineonom odšel v prvo nadstropje. Med tem se je bil vrnil sluga z veliko sekuro, ki jo je pomolil nadzorniku, zraven pa je kaskajal.

»Kaj vam je Peel?« ga je vprašal Slad.

»Ali vas emem vprašati, čemu boste rabili sekuro, gospod?«

Slad se je zamegal in zamahnil s sekuro, da se je sluga boječe odmaknil.

»Mirno lahko vprašate, Peel. Razbil bom vrata in potem... kdo ve?... Pojdite gori in pomagajte Calamu!« mu je velel nazadnje.

Peel je pobežnil iz sobe, kakor da bi mu bil zlodej za petami.

Detektiv se je vrnil v jedilnico in takoj prižgal vse luči. Pogledal je na uro, ki je stala na kamnu in videl, da je preteklo šele pet minut, odkar je odšel iz jedilnice. Zamahnil je močno s sekuro in udaril z vso silo na masivna vrata hrastove omare.

Omara je zaječala, toda sekira se je zataknila v les, da jo je moral detektiv s največjo muko potegniti iz zaseke. Šele po četrtem udarcu so vrata popustila in omara je bila odprta. Roki sta ga boleli od velikega napora in znoj ga je obilil po licu.

Od tu in tam

Vedna reform, katere je napovedalo mnogo merodajnih činiteljev in tudi jugoslovansko časopisje za dan, ko se je proslavljala v Zagrebu obletnica sporazuma med Srbi in Hrvati, je izostala. Objavljena je bila samo uredba, s katero se ureja vprašanje preskrbe prebivalstva s hrano. Zanimiva v tem pogledu je izjava, katero je dal podpredsednik vlade dr. Maček zastopnikom tiska po slavnostni seji vlade. Na vprašanje časnika, kdaj bodo izdane napovedane uredbe, je dr. Maček odgovoril, da je bila na slavnostni seji vlade samo generalna debata in da bodo uredbe izdane druga za drugo. Dr. Maček je dejal, da je delo z uredbami zapleten posel. Najprej mora dati vsa vladna pooblastila, nato pa nekaj ministrov pripraviti uredbo. To se je sedaj zgodilo z večino napovedanih reform. Sedaj pa delajo na stilizaciji uredb. Čim bo to delo opravljeno, bodo uredbe hitro druga za drugo izdane in objavljene. Odločno odklonilno pa je dr. Maček odgovoril na vprašanje, ali vlada res pripravlja zakon proti nekaterim veroizpovedim. Časnikarji, ki so postavili to vprašanje, so rekli, da se med javnostjo tako nekako govori.

Uredba o okrajnih samoupravah je bila objavljena na obletnico sporazuma v Zagrebu. Uredba velja le za hrvatsko banovino in določa delokrog okrajnih samouprav. Dr. Maček je rekel za te samouprave, da so le začetek vsega sistema hrvatske samouprave, ki naj bi odstranil preveliko birokracijo uprave. Dr. Maček je dalje izjavil, da dobi novi aparat le omejeno pravico delovanja, in to zaradi razmer v svetu. Šešsona pa se bo vse to razširilo in ko bo nastopil hrvatski sabor, bo vse delo večinoma opravljeno.

Šušmarstvo je trn v peti za vse obrtništvo. Proti temu zlu je bilo izdanih že nešteto ukrepov, vendar pravega haska ni bilo. Kakor poročajo, pripravljala sedanja vlada nove stroge ukrepe, da bi zadušila nelegalno izvrševanje obrti, kajti v sedanjih težkih razmerah se obrtniki zmerom pritožujejo na škodo, ki jim jo delajo šušmarji. Načrt uredbe o dopolnitvi kazenskih sankcij obrtnega zakona je že gotov. Načrt predvideva med drugim tudi to, da bo oblast šušmarji zaplenila vse orodje in robo, ustavila bi dala stroje, ustavila bi nadalje delovanje podjetja, utegne pa se tudi zgoditi, da bo oblast dala celo zapreti lokal in delavnice.

Tako imenovani generalni tajnik Narodne kmetijske stranke markisist dr. Dragoljub Jovanović je bil cel mesec na agitacijskem potovanju po Črni gori in Bosni. Dr. Dragoljub Jovanović se je bil pred nekaj meseci ločil od zemljoradniške stranke, katere predsednik je sedanji jugoslovanski poslanik v Moskvi dr. Milan Gavrilović, in ustanovil lastno stranko. Znal pa se je skriviti in zato ni sam prevzel vodstva stranke, vsaj na zunaj ne. Izbral si je za predsednika osivelega zemljoradniškega prvaka, sam pa je prevzel generalno tajništvo. Dragoljub Jovanović je že prejšnja leta kazal velike simpatije za komunizem in se jih tudi pozneje ni odrekel. Sedaj je obiskal Črno goro, o kateri pa je znano, da je tam največ komunistov in marksistov, posebno pa v vrstah izobraženstva.

Trupla vseh ponesrečencev v stranski letalski nesreči na Velebitu so ljudje in organi oblasti prepoznali in jih takoj nato poslali rojakom ponesrečencev. Kot zadnjega so prepoznali pilota Strizveškega, katerega truplo je bilo razmesarjeno in razmetano na vse strani. Posebna komisija še vedno pregleduje ostanke letala in skuša dognati vzrok nesreče. Zaenkrat ni še nič ugotovila, kajti člani komisije so izjavili, da je možnih zaenkrat še nešteto naziranj. Tudi trupli Švicaerjev dr. Waldhausna in njegove žene so prepeljali v Zagreb in bodo počakali na odgovor njihovih družin o tem, kaj naj stori. Če se svoji ne bodo oglašili, bodo trupla pokopali v Zagrebu. Vsakdo od potnikov v letalu je bil zavarovan za 375.000 dinarjev, katere bodo dobili njihovi svoji. Zaradi nagrade 10.000 din, katero je uprava »Aeroputa« razpisala za najditelja ponesrečenega letala, pa bi se kmetije v Medaku skoro stepli in pobili. Razpisana nagrada je spravila mnogo kmetov na noge in vsi so iskali letalo. Okrog 15 jih je bilo, ki so na različnih krajih prijavili oblaštem, da so našli letalo. Uprava »Aeroputa« ne ve, komu bi podelila denar. Toda vsi kandidati so se oni dan znašli pred okrajnim glavarstvom v Gospiću in drug drugega pričepčevali, da je samo on prvi in da le njemu pripada nagrada. Začeli so se med seboj tudi ruvati in če ne bi posegli vmes orožniki, bi se zgodilo še kaj hujskega.

Kot žrtve krvnega maščevanja je padel v Baru 14letni pastir Ilija Radonjić, katerega je ubil uradnik uprave državnih monopolov Gjorgije Miović. Družina Miovićev in Radonjićev sta sprva živeli v velikem prijateljstvu. Ko pa je Spiro Miović začel hoditi za Milevo Radonjić in ko se je raznesla vest, da je dekle noseča, fant pa je ne misli poročiti, se je prijateljstvo med družinama skalilo. Milevina brata sta stopila k Spiro Mioviću in ga pozvala, naj sestro poroči, da tako reši Radonjićev družino sramote. Ker pa je Spiro odklonil poziv, sta ga brata Radonjića nekega dne ustrelila, nato pa se je prijavila sodežica. Ljudje so bili prepričani, da se Miovićevi za ta zločin ne bodo maščevali, ker se je bilo nedvomno ugotovilo, da je Miović zapeljal Milevo Radonjićev, pa je ni hotel potem poročiti. Toda kot žrtve je sedaj padel najmlajši v družini, pastir Ilija, ki je čuval ovce na paši. Ubil ga je Spirov brat Gjorgije, ki se je po izvršenem zločinu izgubil. Krvna osveta še vedno obstaja in je tudi najstrožje kazni ne morejo izkoreniniti.

Okrog 900 ljudi so obgrizli stekli psi in mačke v Zagrebu v devetih mesecih. Mestni živinozdravniški urad je ugotovil, da se je zlasti na obrobju mesta nateplo mnogo steklih psov, ki so ogrožali ljudi. Tako je bilo v devetih mesecih pripeljanih v Zagreb v Pasteurjev zavod 900 ljudi, ki so bili vsi obgrizeni od steklih živali. V nekaj primerih je bila vsaka pomoč zaman, večinoma pa so ljudje prišli pravočasno. Oblast pravi, da je temu pojavu kriva pomanjkljiva živinozdravniška služba, po drugi strani pa nemarnost ljudi, ki ne pobirajo popadljivih psov, ki so se natepli od kdekod.

Na drugi svet je klicala neprestano neka neznanca oseba kmeta Toma Sušiča iz Križevcev. Mož je bil star 78 let, tožil pa je stalno, da mu nek neznan duh ne da miru in da ga stalno kliče na drugi svet. Domači so ga poslali k zdravniku, ki je ugotovil, da je Toma še zdrav in da ima le fiksno idejo. Toda Toma je še vedno govoril, da ga stalno po večkrat na dan neznan duh kliče. Ko domači niso nani pazili, je šel mož in se obešil. V rokav pa je krčevito stiskal listič, na katerem je napisal, da se ni mogel upreti stalnemu klicu duha in da se je preselil v boljše življenje.

Znameniti tenor milanske Scale Giuseppe Lugo poje v filmu

PESEM VETRU

arije Puccinija, Verdija, Leoncavalla, Bixia in Valente

Predstave danes ob 16., 19 in 21. uri

Kino Union, tel. 22-21

XVII. nac. šah. turnir v Celju končan

Novi jugoslovanski mojster je Belgrajčan Berner

Celje, 28. avgusta.

Snoči se je odigralo zadnje kolo XVII. navio-nalnega amaterskega turnirja. Igre je gledalo rekordno število kibicev, ki so z velikim zanimanjem spremljali zadnji boj. Zadnje kolo se je končalo z naslednjim izidom:

Berner:Medan. Po hitri izmenjavi figur sta igralca sklenila remi. — Pavlović:Drasčić. V francoskem začetku je Pavlović žrtvoval dve figuri in v petnajsti potezi postavil Drasčića pred neubranljiv mat. — Subarić:Grašer. Subarić je v Tarraschevi obrambi francoske otvoritve premagal profesorja Grašerja. — Popović:Smigovec. Po izmenjavi figur sta se igralca sporazumela za remis. — Majstorović:Savić. Savić je dobil točke brez igre. — Jerman:Mišura. Jermanu se menda ni dosti ljubilo, ker mu tudi cela točka ne bi mnogo koristila. Mišura je njegovo nepazljivost izkoristil ter Jermana učinkovito matiral. — Sorli:Gottlieb. Karo kan. Tudi tu ni Sorliju bilo več dosti mar za celo točko in zato ta njegova igra ni bila močna. Igralca sta se sporazumela za remis. — Zuk:Marek. Zuk je dopil napad, nakar se mu je posrečilo do-

biti pol točke. — Mlinar:Šiška. Šiška je dobil figuro in v končnici tudi partijo.

Ob eni ponoči je bila razdelitev nagrad. Razdelila sta jih predsednik CSK prof. Grašer in tajnik Mirko Fajš. Prvo nagrado v znesku 1000 din je dobil Belgrajčan Berner s 14 točkami. Razen tega je Berner dobil tudi posebno nagrado g. A. Lečnika (zlatu uro). Druga nagrada je pripadla Ljubljancu Šiški s 13 točkami. Dobil je 700 din. Tretja nagrada v znesku 550 din je pripadla Subariću z 12,5 t. Četrta v znesku 500 din Sorliju, ki si je priporil 11,5 t. Peta v znesku 450 din Jermanu z 10,5 t. Šesto in sedmo si delita Gottlieb in Smigovec z 10 t. (37 din). Osmo v znesku 250 dinarjev pa je dobil Pavlović z 8 t. Za temi nagradami sledijo po vrsti: Mlinar z 8,5, Mišura 8, Drasčić 7, Popović, Savić 6, Medan 5,5, Zuk 4,5, Majstorović 4 in Grašer 2,5 točk.

Posebno nagrado za najboljši uspeh nenagradjenca proti nagradencem v znesku 300 din so si razdelili Medan, Mišura in Mlinar. Nagrada za najlepšo partijo pa bo določila razsodišče.

Kakor smo zvedeli, bo prvak na sedanjem celjskem turnirju, Berner, odigral te dni simultanko v Sošanju.

Tujska sezona v Rogaški Slatini je dobra

Šmarje pri Jelšah, 27. avgusta.

Ko se je v pričetku tujsko-prometne sezone zaradi zunanjih dogodkov našega javnega življenja polastilo precejšnje vznemirjenje, je marsikdo menil, da bo obisk v naših lepih zdraviliščih to leto popolnoma izostal. Tudi zdraviliška uprava in uprave drugih tujsko-prometnih ustanov so z bojaznijo pripravljale in urejevale lokale. Ko pa je sezona nastopila, pa je ta strah prešel, ker so prišli gostje, tako rekoč proti vsemu pričakovanju.

Tujsce letos seveda daleč ni v onem številu kot prej. Če pa greš semintja po zdravilišču, pa boš takoj zaslišal nemško, madžarsko in srbsko-hrvatsko govorico ter še mogoče kakšno drugo. Prepriča se, da je zdravilišče v Rogaški Slatini tudi letos dobro obiskano. Saj je daleč znano po svojih udobnostih in kot eno izmed najlepših in najuslužnejših letovišč na svetu. Gostje odhajajo in prihajajo nemoteno. Marsikdo je menil, da pomanjkanja tujscev naši iz juga in od drugod ne bodo nadomestili, vendar se je pokazalo, da je Rogaška Slatina letošnje leto prav lepo nadomestilo za tiste, ki so druga leta potovali drugam. Mnenja smo, da bo še do konca sezone živahen promet, ker dela tudi zdraviliška uprava še vedno potrebno propagando.

Najlepsi so vtisi, ki jih odnašajo gostje domov; tako zaradi življenja v letovišču samem, kakor tudi zaradi duhovnih in telesnih pridobitev. Vsak pravi, da bo ves srečen, ko se bo mogel zopet povrniti v ta kraj uživati naravne krasote in umet-

no ustvarjene ugodnosti. Naši letoviški centri, kakor je n. pr. Rogaška Slatina, so v teku svojega obstoja že tako napredovali, da najdejo gostje v njih vse, kar jim nudijo toliko razglašeni, najslavnejši svetovni letoviški kraji.

Pri tej priliki bo marsikdo, ki mu je šmarski kraj znan kot eden najprejnejših v Sloveniji, saj obsega poleg nekaterih haloških vinskih občin še nekaj Obsočlovja in velik gozdni predel med Savo, Savinjo in Voglajno — vprašal, kakšno gospodarsko logo pa igra v njem Rogaška Slatina. Na to vprašanje bi mu pač ne mogli dati zadovoljivega odgovora, ker se nam zdi, da je letovišče s svojo bližino in dalino okolice še preslabo gospodarsko povezano. V poštev naj bi prišla predvsem zdravilišča potrebna hrana, ki naj bi se nabavljala doma, v kolikor se za to kuhinjo more dobiti, kar pa ne bo velika skrb. Dalje bi bilo dobro malo očistiti preveliko razliko med zdraviliščem in domačim prebivalstvom s povzdigo okraja in gospodarskem in socialnem smislu. Pogosto-krat se namreč opazi, da gotovi naši revnejši ljudje z nekoliko čudnimi pogledi gledajo letoviško življenje, ker jih bode v oči razkošnost. To je posledica socialnih razlik. Zato bo tukaj treba pri-jeti za delo v pomoč našim socialno šibkim slojem. V času izven sezone pa se našim ljudem omogoči čim cenejši dostop do ugodnosti, ki jih v sezoni ne morejo uživati. S tem bo Rogaška Slatina postala šmarskemu okraju bližja in tako ji bo omogočen še lepši razvoj.

Nova ležišča premoga iščejo okrog Konjic

Slov. Konjice, 27. avgusta.

Na področju slovenjekonjskega okraja so trije premogovniki, in sicer eden na Strančah, eden na Konjski gori in eden v Radani vasi. Prvi, last g. Hasenbichelna iz Slov. Konjic, se obratuje ter se v njem pridobiva fini kovski premog. V premogokopu »Konjska gora« je bilo delo l. 1935 ustavljeno, dočim je oni v Radani vasi izžrpan. Tudi iz teh rogov je bil premog odlične kakovosti.

Ker je premogokop »Stanovski« razmeroma blizu, se je pri nas že v prejšnjih letih sklepalo, da mora biti naša pokrajina na premogu zelo bogata, ker so si posamezni rovi zavoljo svoje lege in kakovostnega premoga nekam sorodni. Vmes pa je tudi in tam naletel kdo na kakšno sled, in sicer kar na vrhu zemlje ali pod površino. Zato so se rudarski strokovnjaki pričeli za tukajšnje predele zanimati. Njim pa so se pridružili še domačini, ki so se z rudolovstvom že pečali. Ti so ob priliki ogledov izjavili, da se že po drevu raz-poznava veliko, pregledno premogovno bogastvo, ki ga hrani zemlja in ki bo v doglednem času lahko igralo še veliko gospodarsko vlogo. Posebno se tiče ta izjava krajev na teritoriji p. o. Zreče in Oplotnice, v manjši meri pa drugih občin slovenjistiškega okraja.

Zaradi izsledovanja premoga v omenjenih krajih je Rudarsko glavarstvo v Ljubljani podelilo pravico svobodnega rudolovstva večim našim rudarjem Trojarij Matiji, lesnemu trgovcu iz Zreče na področju k. o. Radeški vrh, k. o. Zreče in na področju k. o. Oplotnice. V prvi k. o. omenjeni raziskuje na 10, v drugi pa na 17 krajih. Korošec Martin iz Frankolovega pa po pooblastilu istega glavarstva iskal premog na področju k. o. Črešnjice, k. o. Slov. Konjice, in sicer samo na enem kraju. Kraji rudolovstva so označeni s tablo in napisom o dovoljenju svobodnega rudolovstva, uradno pal eže po točno preračunanim številu stopinj in minut od vrha zvonika župne cerkve v Zrečah, Čadramu, triangulacijske točke 1317 m na Velikem vrhu, podružnice Sv. Barbare in župne cerkve v Črešnjici. Omenjena izsledovalca iščeta naše tajno bogastvo in prepričani smo, da trud ne bo zaman.

Oko se bo pokazalo v novih najdiščih, da bi se kopanje zaradi kakovosti in množine, ki se bo vsaj približno dala ugotoviti, izplačalo, bo naš okraj nedvomno imel še veliko koristi. Utegne igrati že v bližnji bodočnosti v gospodarskem in socialnem življenju veliko vlogo. O vsem bomo še poročali.

Mariborski drobiž

Zaradi vžigalnika ubil človeka. Pod gornjim naslovom smo v sobotni številki »Slov. doma« poročali o razpravi, ki se je vršila pred mariborskim okrožnim sodiščem. Franc Kolar je bil obsojen zaradi prekrščenja silobrana na 1 leto in 6 mesecev strogega zapora.

Poziv mariborskim trgovcem z živili! Mariborsko mestno poglavarstvo poziva vse trgovce z živili, da pri prodaji potrebnih upoštevajo enako vse odjemalce, da se ne bi dogajalo, da bi velike množine raznih predmetov dobivali tisti, ki imajo za to dovolj sredstev, manj pre-možni pa bi ostali brez nučnih živil. O prodaji se naj vodi pravična in točna evidenca. — Župan: dr. Juvan.

Voditelj muslimanov se priznava za Hrvata

Minister za gozdove in rudnike dr. Džafer Kulenović se je za obletnico sporazuma mudil v Zagrebu in pri tej priliki so ga časniki vprašali, kaj misli o reformah, ki so bile napovedane in jih javnost napeto pričakuje. Minister dr. Kulenović je rekel, da je bil presenečen sprito napovedovanju časopisja, ki je govorilo celo o spremembi pravnega reda. Minister je dalje rekel, da so na slavnostni vladi seji govorili tudi o nadaljni preureditvi države. Bosansko hercegovski muslimani stojijo, po mnenju dr. Kulenovića, neomajno na stališču, da je treba ustanoviti še četrti samoupravno enoto. Dr. Kulenović pravi, da so bosansko hercegovski muslimani gospodarstvo uničili, nčice pa jim ni mogel vzeti ljubezni do svoje domovine. Minister misli, da ustanovitev četrtie samoupravne enote ni v nasprotju s hrvatskimi interesi. Nekateri zahtevajo, da se muslimani izrazijo o svoji narodni pripadnosti. »Jaz«, je nadaljeval minister dr. Kulenović, »sem se izjavil že kot študent za Hrvata. To sem ponovil tudi v izjavi, katero sem dal pred nekaj meseci, pa so me zaradi nje tako napadali.« Nato je minister dr. Kulenović pobijal očitke, da je muslimanska organizacija sodelovala v Stojadinovićevi vladi. Po njegovem mnenju je ustanovitev četrtie samoupravne enote v korist ureditve odnosov, kajti z njo bi bila rešena vsa sporna zemeljska vprašanja med Srbi in Hrvati.

ŠPORT

Viktorija : Jadran 64 : 44

Sinoči je bil ligaški dvoboj med sušaško Viktorijo in splitskim Jadranom v Splitu. Za nastop Viktorije, ki je bila vseskozi do ponesrečenega dvoboja v Dubrovniku proti Jugu velik favorit za letošnjega plavalnega prvaka, je vladalo v Splitu izredno zanimanje. Končni rezultat tega dvoboja je bil 64:44 za Viktorijo, v waterpoolu pa je zmagala tudi Viktorija z rezultatom 4:1. Pri sinočnem tekmovalju je Danica Beara na 100 m prosto postavila nov državni rekord s časom 1:12,9. Podrobnih rezultatov danes jutraj zaradi izredno slabe telefon-ske zveze iz Splita nismo mogli dobiti in jih bom objavili jutri. Kakor pa je iz rezultata razvidno, so se morali v Splitu tudi sprickati za eno točko.

Nov državni rekord v teku na 3000 m

V Budimpešti je bil v nedeljo atletski dvoboj med reprezentanco Zagreba in budimpeštanskim okrožjem. V tem dvoboju so zmagali Madžari z rezultatom 67:57. Predstavniki Zagreba so nastopili s precej različnim uspehom. Predvsem pa je treba beležiti nov državni rekord, ki ga je postavil Kolnik v teku na 3000 m. Kolnik je premagal prav dobrega Madžara Farkasa v času 8:47,4. Ostali rezultati so bili:

Stafeta 4 × 100: 1. Zagreb 45,4. 2. Budimpeštansko okrožje 45,5.
Tek na 800 m: 1. Tarnoki (B) 2:00,2. 2. Sra-kar (Z) 2:00,6. 3. Marincak (B) 2:03,4.
Met krogla: 1. Kovačević (Z) 14,02 m. 2. Varro (B) 13,32 m. 3. Remete 13,15 m. 4. Iveković (Z).

Vremensko poročilo »Slov. doma«

Kraj	Baromet- sko stanje	tempe- ratura v C°		Relativna vlažnost v %	Oblačnost od 0-10	Veter (smerni- iakovost)	Pada- vine	
		naj- večja	naj- manjša				m/m	vrsta
Ljubljana	766:0	21:8	10:6	93	10	0	—	—
Maribor	765:1	15:7	7:0	90	0	0	—	—
Zagreb	766:7	24:0	8:0	90	0	0	—	—
Belgrad	769:4	24:0	9:0	70	0	0	—	—
Sarajevo	771:1	23:0	5:0	90	0	0	—	—
Vis	767:8	21:0	15:0	70	0	SE ₂	—	—
Split	767:7	20:0	16:0	50	0	E ₂	—	—
Kumbar	765:5	25:0	16:0	50	0	N ₂	—	—
Rab	768:3	22:0	17:0	60	0	0	—	—
Jugoslovija	766:1	27:0	18:0	40	0	N ₄	—	—

Vremenska napoved: Deloma oblačno — vedro.

Koledar

Danes, sredo 28. avgusta: Avguštin.
Četrtek, 29. avgusta: Sabina, Jan. ob.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: mr. Leustek, Res-ljeva cesta 1; mr. Bahovec, Kongresni trg 12; mr. Komotar, Vič — Tržaška cesta 48.

Trgovski učni zavod v Ljubljani, Kongresni trg 2. Vpisovanje v Enoletni trgovski tečaj s pravico javnosti se vrši dnevno. Podrobne informacije in prospekte daje vodstvo tečaja med običajnimi uradnimi urami.

Na meštanski šoli v Mekinjah je vpisovanje za novo šolsko leto 1940-41 dne 1., 2. in 3. sept. od 9-12 in od 2-6. Začetna sv. masa je dne 10. septembra ob 8 zjutraj, nato pričetek pouka.

Na drž. meštanski šoli v Litiji bodo popravni in dopolnilni izpiti 31. avgusta. Vsi prijavljeni(ke) naj se zbere v šoli ob 8 zjutraj. Vpisovanje v prvi razred bo 2. septembra od 9-12 in od 3-5, v višje razrede pa 3. in 4. septembra, vsakokrat od 8-12. Poleg pristojbin, ki so navedene v »Letnem po-ročilu«, je po najnovejšem ministrskem odloku plačati pri vpisu še 10 din za učila. Prijave se dobe pri hišnici. Vse ostale podrobnosti so raz-vidne z oglasa v šolski veži.

Polovico potnih stroškov si prihrani, kdor potuje v prvi polovici meseca septembra v Ljubljano. Dne 31. avgusta se prične jesenski Ljubljanski velesejem, ki bo trajal do 9. sep-tembra. Kdor si velesejem ogleda, ima brezplačen povratek. Na odhodni železniški postaji si mora kupiti poleg cele voznice karte do Ljub-ljane še rumeno železniško izkaznico, ki stane 2 din. V Ljubljani, pri velesejmski blagajni, se bodo izdajala potrdila o obisku velesejma, na-kar velja vsakemu stara vozna karta in pa železniška izkaznica za brezplačno vožnjo na tisto postajo, s katere je odpotoval. Ta olaj-šava velja za potovanje v Ljubljano od 26. av-gusta do 9. septembra, za povratek od 31. av-gusta do 14. septembra.

Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani opozarja delodajalce, da so v prejš-njem mesecu dostavljeni plačilni nalogi za-padli v plačilo. Prispevki morajo biti poravnani v osmih dneh po prejemu plačilnega naloga!

Za čuvanje pravice zavarovancev do pokoj-nine je potrebno, da so zavarovalni prispevki dejansko plačani!

To opozorilo je smatrati kot opomin! Proti delodajalcem, ki ne bodo poravnali prispevkov, mora urad uvesti prisilno izterjavo brez pred-hodnega opomina. Urad izvršuje važne socialne dolžnosti, ki ne dopuste odlašanja.

Reklamacije vabil k otvoritvi jesenskega Ljubljanskega velesejma, ki bo letos od 31. av-gusta do 9. septembra, izvolite nasloviti na ve-lesejmsko pisarno. Vabila so že razposlana, vendar pa je pri obliči dela mogoče, da isto komu po pomoti ni bilo poslano.

Vzporedno z vso tehniko se razvija tudi zobna tehnika. Za zanimivi razvoj si boste la-hko ogledali na prvi zobotehnični razstavi, ki bo na Ljubljanskem velesejmu od 31. avgusta do 9. septembra.

Z naravno, a plodono biološko obrambo se mora pobliže seznaniti vsakdo, ki si hoče zagotoviti boljše in uspešnejše gojitev vrta, sa-dovnjaka, polja in gozda, kjer leto za letom uničevalno gospodarstvo brezštevne vrste škod-ljivcev, kar ima za posledico milijonsko škodo v našem celokupnem narodnem gospodarstvu. Zato si ogledite ornitološko razstavo na Ljub-ljanskem velesejmu od 31. avgusta do 9. sept.

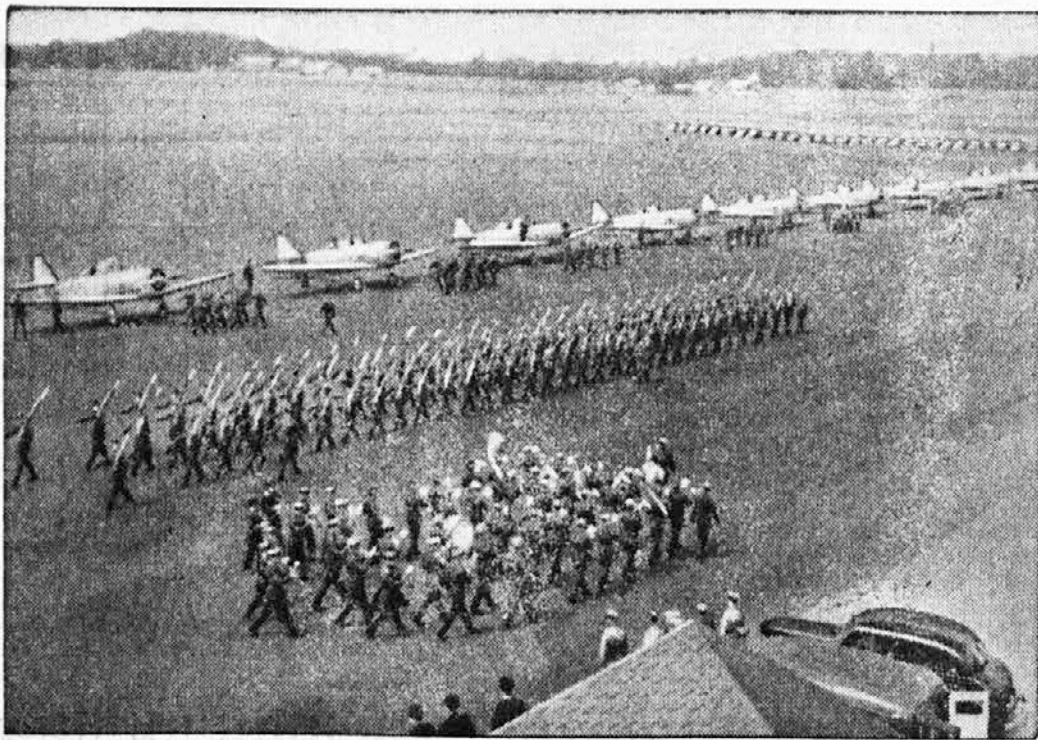
Glasbena šola »Sloga« bo poučevala, kakor doslej, tudi v šolskem letu 1940-41 solopetje, ravn-na glasbila, osnovno in višjo teorijo ter orke-stralno igrjo, komorno glasbo in zborovski petje. Vpisovanje bo od 2. d. 7. septembra od 8 do 12 in od 15 do 18 v šolski pisarni v Pražakovi ulici (Ljubljanski dvor). Pričetek pouka bo v torek, 10. septembra. Slogina glasbena šola vzgaja svoje go-jence skrbno po izkustvih sodobnega glasbenega vzgajanja, upoštevajoč, da mora gojenec, tako bo-doči glasbenik, kakor tudi ljubitelj glasbe, razu-meti in poznati glasbo preteklih dob in tudi so-dobno glasbo. Posebno pozornost pa posveča slo-venski glasbi. Pouk izpopolnjujejo šolska pre-da-vanja, šolski koncerti, interni in javni nastopi go-jencev in šolska glasbena revija »Mlada Sloga«. Podrobna obvestila daje vsak dan šolska pisarna.

Dne 29. avgusta t. l. bo na banovinski kmetij-ski šoli na Grmu redno premovanje rodovniške živine Živinovskega selekcijskega društva v No-vem mestu. Enako premovanje bo tudi 30. avgu-sta ob 8 dopoldne na Muhaberju, občina Prečna, za enako društvo Prečna in isti dan ob 2 popoldne pa v Smolenji vasi za enako društvo in Smolenji vasi. Bliznje jedinice in živinorejci se vabijo, da silita premovanja ogledajo. Živinorejsko selekcijsko društvo v Novem mestu praznuje obenem tudi 10letnico svojega obstoja.

Skok v ribino: 1. Abramović (Z) 178 cm. 2. Ro-senberg (Z) 175. 3. Bausagi (B) 175. 4. Kaszon (B). Tek na 400 m preko zapreke: 1. Kohazi (B) 58,4. 2. Vigh (B) 59,7. 3. Rozenberg (Z) 60. 4. Rem-te. Tek na 100 m: 1. Simony (B) 11,2. 3. Urbanič (Z) 11,3. 4. Klein (Z) 11,4. 4. Lorincz (B). Tek na 1500 m: 1. Rakonczai (B) 4:08. 2. Flass (Z) 4:12. 3. Molnar (B) 4:14. 4. Fabeta (Z). Met diska: 1. Remeč (B) 42,63 m. 2. Čurčić (Z) 41,59 m. 3. Remete (B) 41,61 m. 4. Šoić (Z). Tek na 3000 m: 1. Kolnik (Z) 8:47,4. 2. Farkas 8:58. 3. Kilman (B) 9:29. 4. Jyneč (Z).

Skok v daljavo: 1. Urbčić (Z) 6,92 m. 2. Po-szony (B) 6,49. 3. Gal (Z) 6,42 m. 3. Toth 6,16 m. Stafeta 100 × 200 × 300 × 400: 1. Budimpeštansko okrožje 2:02,8. 2. Zagreb 2:05,5.

Končno stanje točk atletskega dvoboja med Zagrebom in budimpeštanskim okrožjem je bilo 67:57 za budimpeštansko okrožje

Kanadski letalci, namenjeni za Veliko Britanijo, pri paradi na nekem kanadskem letališču

Silen tajfun je spet divjal na Japonskem

Razbesnel se je nad vso zahodno japonsko obalo in razdejal več tisoč hiš

Japonska je tista dežela, ki morda od vseh na svetu največ trpi pred naravnimi katastrofami. Če ne bruha ognjeniki, pa so povodnji, viharji, potresi ali podobne »dobrete«. Poleg tega pa je že toliko časa še vojna, ki gotovo tudi ne prinaša prav posebne sreče in zadovoljstva.

Včeraj je spet prispelo poročilo, da je nad Japonsko divjal silovit tajfun, ki je zahteval mnogo človeških življenj. Pa to je bil eden še ne ravno najhujših orkanov, kakršni pogosto obiskujejo Japonec. Tajfuni prihajajo nad Japonsko od juga, s področja južnega dela Tihega oceana. Manjši tajfuni se pojavljajo vsako leto kot znanilci hujših, ki prinašajo na Japonsko še večje pustošenje. Se-

dani tajfun je zajel vso zahodno japonsko obalo. Posebno veliko škodo je povzročil v pristaniščih in po ribiških naseljih. Obenem z njim se je na mnogih krajih uirgal oblak, zaradi česar so nastale velike povodnje. Razrušenih je več tisoč hiš, razen tega pa še številni mostovi in železniške proge. Da bi bila nesreča in škoda še večja, so se na več krajih odtrgale zaradi preobilne vode zemeljske plasti, drugod pa je voda zalila širna področja rodovitne zemlje. V prizadetih krajih so prepričani, da to še ni letošnja najhujša nesreča, ki je zadela te kraje zaradi tajfuna. Pravijo namreč, kakor smo zgoraj omenili, da je bil sedanji tajfun le nekaj znanilec še hujših orkanov, ki se bodo nad Japonsko razdivjali letošnje jesen.

Mikrobiologija v sodobnem ruskem kmetijstvu

V Moskvi je odprta »Kmetijska razstava SSSR«, kakor se uradno imenuje. Poročila, ki prihajajo od tam, pravijo, da posebno vidno mesto zavzema na tej razstavi oddelek, ki je posvečen delu sovjetskih znanstvenikov na polju mikrobiologije. V tem oddelku med drugim prikazujejo delo zavoda za mikrobiologijo pri Akademiji znanosti SSSR. Iz mnogih primerov se vidi — pravijo na uradnem mestu v Moskvi — kako se uporablja mikrobiološka znanost v sodobnem kmetijstvu. Morda bi bilo res zanimivo na lastne oči prepričati se o tem.

Nov angleški bombnik - »zračna križarka«

V največjo oporo Veliki Britaniji pri njenem vojskovanju z Nemčijo je morda res Kanada. Ze v prejšnji vojni ji je zelo mnogo pomagala, sedanja njena pomoč pa se s prejšnjo komaj da primerja. Iz Kanade prihaja ves močnejši vojni material, vojaštvo in drugo, poleg vsega tega pa je te dni presemetila svet novica, da tam izdelujejo tudi čisto nov tip letala, tako imenovano »zračno križarko«. To poročilo je prišlo sicer iz angleškega vira, vendar nimamo vzroka, da bi o njem podvomili, saj bi bilo na vse zadnje res malo čudno, da bi danes samo en sovražni tabor razpolagal s celo vrsto »novih« orodij, drugi pa bi bil orisiljen, še vedno iti samo s starinskimi v boj. Poročilo pravi, da bo omenjena »zračna križarka« posebne vrste bombnik in sicer zelo velik, kljub temu pa, da bo izredno hiter in gibčen. Tudi pilot bo imel na njem dosti lažji posel.

Širite najboljši slovenski popoldnevnik »Slov. dom«

Ognjenik, ki bruha petrolej

Nenavaden naravni pojav na majnem otoku v Kaspiškem jezeru, kjer je po 83 letih spet ož vel ugasli ognjenik

Ze zadnjič smo na kratko poročali o nenadnem izbruhu ugaslega ognjenika na otoku Bulla v Kaspiškem jezeru, ki je zadnjikrat izbruhnil l. 1857. O tem dogodku prihajajo zdaj še nova poročila, ki popisujejo ta izreden dogodek nekako takole: Prebivalci Bakuja in okoljskih naselij so imeli te dni priliko opazovati nenavaden naravni pojav. Na otoku Bulli na Kaspiškem jezeru je oživel ognjenik, ki je izbruhnil nekakšno vrelo blato. Izbruh je bil tako močan, da so ribiči celo na razdaljo poldruga milje začutili »vrela diha« ognjenika.

Poročila dalje pravijo, da je otočič Bulla ugasli ognjenik, ki je zadnjikrat izbruhnil leta 1857, torej pred 83 leti. Sicer je tudi še enkrat pozneje, namreč leta 1863, žrelo tega ognjenika od časa do časa izbruhnilo petrolej. Strokovnjaki mislijo, da se je pod žrelom ustavila plast vrelega blata, cigar površina meri morda kvadratni kilometer. — Čudno naključje, da so zdaj, ko je toliko povpraševanja po petroleju, še zemlja sama začela bruhati to dragoceno surovino.

Novi rudniki azbesta v Rusiji

Kakor poročajo uradno iz Moskve, so strokovnjaki odkrili na področju Zitogore na Uralu spet zemeljske plasti, ki vsebujejo azbest. Do sedaj sicer še niso mogli ugotoviti, kakšne zaloge azbesta se skrivajo v zemlji na tem kraju, sodijo pa na podlagi dosedanjih raziskovanj, da tu ne bo nič manj azbesta kot v rudniku pri Sverlovsku, kjer je pet rudarskih podjetij in štiri tovarne za predelovanje azbesta.

Razen tega poročajo iz Moskve tudi, da so v zadnjem času odkrili nove plasti azbesta še v vzhodni Sibiriji. Rusija je sploh med tistimi državami, ki razpolagajo z izredno velikimi zalogami te rudnine, bodisi da so jo že odkrili, ali pa je — vsaj tako menijo njihovi strokovnjaki — še skrita v zemlji. Leta 1938 je proizvodnja azbesta v Rusiji znašala letno 86.000 ton. Kako zelo se je dvignila, se vidi iz njene primerjave z leti pred svetovno vojno. Tedaj so v Rusiji na leto napokali le dobrih 20.000 ton azbesta.

Časopis v apnencu

Leta 1889, torej pred pol stoletja, je neki rudar v južnem Harzu zavrgel časnik, v katerega si je bil zavl malico, v neki kot rova. Tam so ga nedavno spet našli. 50 let je voda neprestano kapljala na papir in ga polagoma prevlekla s tenko, prozorno, toda kakor kamen trdo kožico iz apnenca. Na ta način se je časnik tako izvrstno ohranil, da ga je mogoče še danes brati, prav tako kakor tedaj, ko je bil nov.

Odkod ime »božji volek«

Pikapolonica je dobila svoje ljudsko ime »božji volek« že leta 1013. Takrat so obtožili nekega delavca umora in ga obsodili na smrt. Krvnik bi mu moral odsekati glavo na javnem trgu, pred množico gledalcev, med katerimi je bil tudi kralj. Ko so že stali na morišču, se je obsojenec sklonil in krvnik je videl, kako je previdno pobral s tal pikapolonico in jo položil v stran, kjer ni bilo nevar-

Angleški vojak, ki se vadi v metanju ročnih bomb čez žične ovire

Radio

Program radio Ljubljana

Sreda, 28. avgusta. 7 Jutranji pozdrav — 7.05 Napovedi, poročila — 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) do 7.45 — 12 Operne uverture (plošče) — 12.30 Poročila, objave — 13 Napovedi — 13.02 Cmermanov kvartet — 14 Poročila — 18.30 Mladinska ura: Simboli v delih Ivana Cankarja (g. prof. Fr. Vodnik) — 19 Napovedi, poročila — 19.20 Nac. ura: Nušič in narodno gledališče v Skopju (prof. Petar Mitropol) — 19.40 Objave — 20 Delavčevo domoljubje in gospodarsko vprašanje (g. Milan Valant) — 20.30 Pevski koncert g. B. Popova, bariona ljublj. opere, pri klavirju g. prof. M. Lipovšek — 21.15 Citraški trio »Vesna« — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Sladkarije (plošče). Konec ob 23.

Drugi programi

Sreda, 28. avgusta: Belgrad 19.40 Tamburice — Bratislava: 21 Klavir — Praga-Brno: 19.25 Pisan spored — Solija: 20 Ork. konc. bolgarske glasbe — Beromünster: 20.15 Konc. sodobne švic. glasbe — Budimpešta: 20.50 Kvartet — Stockholm-Hörby: 20.30 Smetanova opera »Prodana nevesta« (plošče) — Rim-Florenca: 20.30 Pisan konc. — Trst-Milan: 20.30 Filmska gl. — Kodanj: 20 Danski koncert — Sottens: 21.10 Simf. koncert. Belgrajska kratkovalovna postaja: Yua, YUB (49,18 m): 19.40 Poročila v slovenščini — YUF, YUG (19,69 m): 1.55 Oddaja za Južno Ameriko — r,00 Oddaja za Severno Ameriko.

Prizor s trgovatve v Italiji

102

Povabil me je poleg sebe na krasno zofu in šaljivo pripomnil: »Zakaj pa me niste obiskali, ko ste bili v Indiji?« — »Toda ste bili vendar zaprti in mi niso dovolili, da bi prišel k vam,« sem mu odgovoril. Majhni, zgubaneči in brezzobi mož se je zarežal in poškilil skozi enene naočnike. »Da, tedaj sem bil zaprt in precejšen del svojega življenja sem presedel v zaporu.« — »Koliko let ste prebili v zaporu?« sem ga vprašal. Gandhi je šel na prste ter brskal po spominu in nekoliko pomislil. »Tega ne vem točno. Zaprt sem bil pač sedemkrat ali osemkrat ali morda še večkrat. Približno od leta 1907, ko sem bil prvič zaprt, se mi je to pozneje še večkrat zgodilo. Ne morem pa se spomniti, koliko let. V zaporu imam najlepšo priliko, da bolje mislim in pišem kakor sicer. Tam sem imel mir. V zaporu so z menoj vedno dobro ravnali in najbrž bom še večkrat zaprt. — Morda bom tam tudi umrl.«

Zanimala me je kot bivšega vegetarianca tudi njegova vzdržnost do mesnih jedi, ki se je je držal skozi vse življenje, njegova zdržnost v jedi in njegov post, med katerim je pil samo slano vodo. Pripovedoval je, da je samo enkrat v življenju pokusil meso.

»Ko sem bil še mlad mož sem večkrat premišljeval, zakaj so Angleži telesno tako krepki ljudje. Spraševal sem se, zakaj so v Indiji gospodujoče pleme in zakaj zavzemajo čisto tudi sicer na

svetu vodilna mesta. Končno sem prišel od tega, da zato, ker so veliki mesojedei. Mislim, da preide moč živali, ki jih jedo, nanje. Kakor veste, nam naša vera prepoveduje jesti meso ubite živali. Toda kljub temu sem sklenil, da bom enkrat pokusil meso. Vedeti sem hotel, ali bo to tudi name tako koristno vplivalo. Ko sem ga enkrat pojedel, me je tako pekla vest, da tega nisem več storil. Bal sem se, če bi to zvedela moja mati. Vi si ne morete misliti, kako bi se ona zgražala nad tem. Ko sem postal starejši, sem začel dvomiti o tem, ali so Angleži res najmočnejše pleme na svetu.«

Nato sem ga spraševal o njegovih osebnih stvarih in o zdržnosti v jedi.

»Vstajam ob štirih zjutraj. Potem molim dvajset minut, pišem eno uro pisma in grem na sprehod za pol ure. Po sprehodu se vsem k zajtrku in pojem nekaj rozin in dateljinov ter spijem malo kozjega mleka. Od kar sem razglasil pasiven odpor, predem šest do osem ur na dan. Zaobljubil sem se bil, da bom vsak dan napredel najmanj dvesto metrov platna. Svoj narod moram privedi do tega, da si bo sam delal obleke in se otrešel angleškega »uvoza«. Glavni angleški uvoz je ravno uvoz bombažnih izdelkov.

Opoldne jem kruh, kozji sir, kuhano zelenjavo, surove paradižnike in dateljne. Po kosilu malo zadremam, popoldne pa prebijem tako, da berem, premišlujem in sprejemam obiske. Zvečer nič ne jem. Spat grem ob pol enajstih; preden se vležem, napišem dnevnik. Do sedaj sem spal na tleh, sedaj sem pa že star (tedaj mu je bilo tri in šestdeset let) in spim na železni postelji. Vsak ponedeljek je zame dan molčanja. Tedaj ne spregovorim, pa če pride kaj še tako važnega.«

Gandhi mi je pripovedoval, da sta vse njegovo premoženje dva »dhotija«, ki sta po njegovem vredna 2.75 dolarja, volnena odeja, ura, ki je vredna dolar, kolovrat, pisalni pribor in nekaj knjig. Ko je začel s pasivnim odporom, se je odpovedal vsemu premoženju in je naredil obljubo večnega uboštva in devištva. Isto je zahteval od svojih učencev v »ashramu«, šoli, kjer je vzgajal mladinu in voditelj svojega gibanja.

Gandhi je vzel to zaobljubo tako resno, da bi nekoč zaradi posta kmalu umrl, ko se je postal zaradi prestopka neke učenke. Še

preden je ta učenka položila zaobljubo večnega uboštva in devištva, se je pregrešila zoper slednje. To je prišlo na Gandhijeva ušesa. Poklical jo je k sebi in vsa solzna je priznala ena in dvajset prestopkov. Gandhija je to globoko zadelo in kot kazen za njene prestopke si je naložil kazen ena in dvajset dni posta — dan za vsak prestopok. Mladi Gandhijev učenec, ki mi je to pripovedoval, je dodal: »K sreči je Gandhi to še prej zvedel. Če bi ona namreč bila dalj časa v šoli, bi Gandhi toliko časa stradal, da bi umrl.« Vsakega, ki se je pregrešil zoper zaobljubo, bodisi moški bodisi ženska, je Gandhi nagnal iz šole.

Pozneje sem se dalj časa pogovarjal z Gandhijem v njegovi sobi, v kateri je stanoval med konferenco pri okrogli mizi. Pozdravil me je z značilnim indijskim pozdravom tako, da je dvignil roke kakor da bi molil ali prosil. Peljal me je h kaminu in se vsedel na tla na pogrnjeno preprogo. Najprej sem se vsedel na stol in se pogovarjal z njim tako, da sem mu gledal čez glavo. Potem pa sem tudi sam počepnil poleg njega. Med pogovorom je pridno predel.

Kot častilec Thoreaua sem mislil, da bom odkril enake ideje med Gandhijem in njim. Prvo, kar sem ga vprašal, je bilo: Ali ste kdaj brali nekega Amerikanca po imenu Henry D. Thoreau? Njegove oči so se zasvetile in se je namuzal.

Cisto naravno je, da sem ga bral. Njegov spis Walden sem bral najprej v Johannesburgu v Južni Afriki leta 1906 in njegove ideje so name zelo vplivale. Nekaj sem jih prevzel in sem Thoreaua priporočal vsem svojim prijateljem, ki so se borili z menoj za indijsko neodvisnost. Celo ime svojega gibanja sem povzel po njegovem, pred osemdesetimi leti napisanem članku »Naloga pasivnega odpora«. Ko sem bral ta članek, nisem mogel dobiti v angleščini ustrežajoče besede, ki bi nadomestila moje indijsko »Satyagraha«. Gotovo se spominjate, da je bil Thoreau tisti, ki je prišel na misel pasivnega odpora in ga je v Concordi, v državi Massachusetts izvajal tako, da ni hotel plačati davka kot protest proti vladji Združenih držav. Tudi njega so zaprli. Nobenega dvoma ni, da so ideje Thoreaua mnogo vplivale na moje gibanje v Indiji.«

(Dalje prih.)